

MEMÒRIA CIENTÍFICA

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL CARRER DE SANT OLEGUER, 13-17

BARCELONA, BARCELONÈS

DEL 20 AL 24 DE MARÇ DE 2006

CODI M.H.C.B.: 031/06

AUTOR

Rony José Castillo Gómez

LLOC I DATA

Mataró, 28 d'abril de 2006

DADES GENERALS

LLOC DE LA INTERVENCIÓ	Carrer Sant Oleguer, 13-17
POBLACIÓ, COMARCA	Barcelona, el Barcelonès
CODI DEL M.H.C.B.	031/06
PROMOCIÓ	AL-PI
EXECUCIÓ OBRA	GECOINSA
EXECUCIÓ INTERVENCIÓ	Actium Patrimoni Cultural, SL
DIRECCIÓ TÈCNICA	Rony José Castillo Gómez
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva
ACTIVITAT AUTORITZADA	Control arqueològic
DATES D'EXECUCIÓ	20 a 24 de març de 2006
COORDENADES U.T.M	X=430855 / Y=4581170 / Z=6,5 m d.n.m.

PARAULES CLAU

Control obra | rasa de serveis | època contemporània

RESUM

L'empresa GECOINSA, per encàrrec de l'empresa AI-PI, va realitzar l'excavació d'una rasa i dues arquetes per a la instal·lació de cables elèctrics de baixa tensió en el carrer de Sant Oleguer, davant dels números 13-17, de la ciutat de Barcelona.

El control arqueològic preventiu ha donat resultats negatius.

CONTINGUTS

1.	INTRODUCCIÓ	5
2.	SITUACIÓ.....	5
3.	MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	5
4.	ANTECEDENTS	6
4.1.	CONTEXT HISTÒRIC	6
4.2.	ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS.....	7
5.	MOTIVACIÓ.....	7
6.	METODOLOGIA	7
7.	TREBALLS REALITZATS	8
8.	RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ	8
9.	CONCLUSIONS.....	8
10.	BIBLIOGRAFIA.....	9

ANNEX 1: DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 2: DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

1. INTRODUCCIÓ

La memòria que presentem recull els resultats de la intervenció arqueològica preventiva realitzada al carrer de Sant Oleguer, 13-17 de Barcelona. Els treballs s'han dut a terme amb el corresponent permís del Servei d'Arqueologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural entre els dies 20 i 24 de març de 2006, realitzant-se a instàncies del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

L'actuació ha seguit en tot moment les directrius del projecte redactat pel Museu d'Història de la Ciutat, d'acord amb el promotor del projecte, l'empresa AL-PI, i la direcció tècnica de l'obra.

El motiu de la intervenció és la realització d'una rasa, per part de l'empresa GECOINSA, d'aproximadament 45 m de longitud i de dues arquetes per a la instal·lació de cables elèctrics de baixa tensió.

El seguiment de l'obra ha estat desenvolupat per Actium Patrimoni Cultural, S.L., sota la direcció tècnica del Sr. Rony José Castillo.

El resultat de l'actuació és negatiu a nivell arqueològic.

2. SITUACIÓ

La rasa s'ha efectuat paral·lela a la façana dels núms 13-17 del carrer de Sant Oleguer, amb la confluència amb el carrer Nou de la Rambla, de la ciutat de Barcelona.

- Coordenades UTM: X=430855 / Y=4581170 / Z=6,5 m d.n.m.

3. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

L'indret se situa a la zona litoral de l'anomenat Pla de Barcelona, que limita amb la Serralada de Collserola, a l'Oest, i amb la falla que segueix, ran de mar, des del Garraf i el Turó de Montjuïc, pel sud, fins al Turó de Montgat, més enllà del Besós, pel Nord.

Dita falla, originada en el moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, va dibuixar el que, a grans trets, és la costa catalana. Per aquest motiu, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament Paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. Durant el Miocè i el Pliocè, damunt aquest sòcol Paleozoic, se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimoni el seguit de petits turons existents en el Pla de Barcelona, enter d'altres el de Montjuïc,

que n'és el més elevat. Damunt del sòl paleozoic se sedimentaren també materials detrítics diversos que, aportats per aigües torrencials, baixaven de la serra.

4. ANTECEDENTS

4.1. CONTEXT HISTÒRIC

El Raval, l'indret en el que s'ha realitzat la present intervenció, documenta un gran nombre de troballes arqueològiques que donen testimoni de la presència humana ja des de l'època neolítica.

En època Romana, en aquest espai s'hi trobava el *suburbium* i l'*ager* de Barcino, fora de les muralles, doncs, i relativament a prop de l'antiga línia de costa. A les seves proximitats, s'hi ha localitzat restes d'una vil·la romana, així com d'una necròpolis (àrea de Sant pau del Camp), que testimonien l'ocupació continuada en aquesta època.

El desenvolupament urbanístic de la zona del Raval es va iniciar en època de Jaume I, el qual va establir els límits de la muralla a l'alçada del que avui coneixem com La Rambla. Per altra banda, fora muralla es van començar a desenvolupar un seguit d'activitats que es podien considerar com a marginals, bé per qüestions de soroll o salubritat, acabant-se de conformar així el que actualment coneixem com a barri del Raval.

A la segona meitat del segle XIV, aquesta zona es va desenvolupar fortament. L'any 1359 Pere el Cerimoniós va fer erigir un nou cinturó de muralles, corresponent aproximadament al traçat de l'actual carrer Pelai, per tal d'incloure al seu interior la zona del Raval. Aquest fet va reorganitzar la zona que ens ocupa a partir de tres grans eixos: els carrers Hospital, Tallers i Sant Pau, tots tres dirigits cap a les portes d'entrada del nou recinte emmurallat. Des del moment de l'ampliació de la ciutat medieval, s'hi va començar a desenvolupar en aquella zona una important activitat econòmica, amb l'establiment de tallers de ceramistes.

Entre els segles XV i XVII, el barri va mantenir un marcat caràcter religiós com a resultat de la Contrareforma, com ho demostren les diverses construccions destinades a beneficència, de les quals destaquen la Casa de la Caritat, la Casa de la Convalescència i el Convent del Bonsuccés. Això, i sense erosionar el seu caràcter de gran centre de producció ceràmica, va ocasionar una sèrie de canvis en el teixit social del barri.

A partir del segle XVIII aquesta zona es va començar a urbanitzar intensament, coincidint amb el desenvolupament d'activitats industrials a la ciutat de Barcelona i l'enclavament de noves fàbriques. A partir d'aquest moment, el creixement del Raval es va articular en paral·lel amb el creixement de la indústria arreu de Catalunya. A finals del segle XIX, aquest desenvolupament industrial va començar a decaure, i el malestar existent per les condicions laborals dels treballadors, va provocar que molts obrers es desplaressin a d'altres zones de la ciutat.

En l'actualitat aquest barri es troba totalment urbanitzat i en procés de transformació. Aquest fet està comportant diverses actuacions urbanístiques amb l'objectiu de reactivar el teixit social del barri així com millorar els seus equipaments.

4.2. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

Com s'ha indicat anteriorment, la zona objecte d'intervenció arqueològica es troba dins de l'àrea d'ampliació de la ciutat en època medieval.

En el barri del Raval s'han dut a terme un altíssim nombre d'intervencions anteriors a la present, les quals han deixat constància de l'existència de moltes restes i han permès desenvolupar un millor coneixement arqueològic de la zona.

De les nombroses intervencions realitzades en podem destacar les que afecten al jaciment prehistòric més important de Barcelona, dels actualment coneguts. Darrerament, prospeccions i excavacions a la zona han documentat l'extensió d'aquest jaciment en una gran zona del barri.

En el decurs dels últims anys s'ha documentat, a més, una primera fase d'assentament que es correspon amb un horitzó cronològic del Neolític Antic i Mitjà i un assentament de l'edat del Bronze; presentant certa dispersió en l'espai.

5. MOTIVACIÓ

La motivació de les obres és la instal·lació de cables elèctrics de baixa tensió, mentre que el fet que motiva el seguiment arqueològic de l'obra es pot resumir com segueix:

L'indret es troba dins una de les zones pertanyents al *suburbium* de *Barcino*, proper a un possible camí d'aquesta època, l'actual carrer de Sant Pau. En època medieval s'ocupa la zona, esdevenint part del Raval de la ciutat medieval de Barcelona, al bellmig del qual es localitza.

Per acabar, els fonaments de dret que motiven la intervenció de caràcter preventiu són: la Llei 9/1993 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

6. METODOLOGIA

REGISTRE ESTRATIGRÀFIC

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, que consisteix en el registre objectiu i en la documentació exhaustiva de restes i estrats, utilitzant per això un model de fitxes específiques.

TOPOGRAFIA

Les rases s'han situat geogràficament amb les coordenades UTM. La topografia ha estat tractada informàticament amb AutoCAD 2005.

DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, s'ha realitzat un registre fotogràfic en format digital.

7. TREBALLS REALITZATS

S'han efectuat dues arquetes, la primera de les quals de 125 cm per 115 i 130 cm de profunditat, i la segona de 120 x 120 cm i també 120 cm de profunditat. Entre ambdues s'ha obert una rasa d'uns 40 cm de longitud de 40 cm d'amplada i d'una profunditat que oscil·la entre els 80 i els 85 cm. Tots els treballs s'han realitzat combinant mitjans mecànics (una retroexcavadora) i manuals.

8. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

Després d'extreure les lloses de la plaça actual (50x40x6 cm), i el forjat de 20 cm de gruix, s'han localitzat sengles estrats de sauló, que s'han de relacionar amb serveis, els tubs dels quals han estat localitzats, i d'altres nivells de terra sorrenca, de color marró clar, consistència baixa i abundant material de construcció (maons, una biga de fusta, fragments de formigó) i fins i tot plàstics, interpretats com estrats d'anivellament/terraplenament.

9. CONCLUSIONS

Tot el sediment observat denota que ha estat dipositat en dos moments estratigràficament diferents. El més antic correspon a un terraplenament/rebliment amb runa, possiblement procedent de l'enderroc de les edificacions anteriors, que s'ha de datar del moment de construcció de la plaça actual, ara fa pocs anys. El segon moment, arqueològicament parlant, per bé que indica també la construcció mateixa de la plaça, són els diversos rebliments de sauló per tal de cobrir els serveis que la creuen.

No s'han observat per tant restes de tipus arqueològic, tal vegada per l'existència de soterranis que haguessin pogut motivar aquests rebliments en trobar-se el nivell de circulació per sota del carrer actual.

En tot cas, de existir encara restes arqueològiques aquestes s'han de trobar a una cota inferior.

10. BIBLIOGRAFIA

AA.DD (1982), *Gran geografia comarcal de Catalunya. Barcelonès i Baix Llobregat*. Vol. 8. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

CASTILLO GOMEZ, Rony José (Inèdit), Memòria científica del seguiment arqueològic al carrer Nou de la Rambla, núm. 65-71, Barcelona, de 6 a 10 de febrer de 2006.

DURAN i SANPERE, Agustí (1979), *Barcelona i la seva història*. Vol. I, Barcelona.

PALET i MARTINEZ, Josep Maria (1994), *Estudi territorial del pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època ibero-romana i l'altmedieval: segles II-I aC a X-XI dC*. Centre d'arqueologia de la ciutat, Institut de Cultura, Barcelona.

USCATESCU, Alexandra (Coord.)(2004), *Atles d'arqueologia urbana de Catalunya*. Vol. 1 Granollers. Direcció General del Patrimoni Cultural. Servei d'Arqueologia. Barcelona.

Sg.

Rony José Castillo

Mataró, 28 d'Abril de 2006

ANNEX 1: DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

FOTO 1. Rasa

FOTO 2. Arqueta 1, rebliment.

FOTO 3. Arqueta 2, rebliment de sauló i tubs de serveis.

ANNEX 2: DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

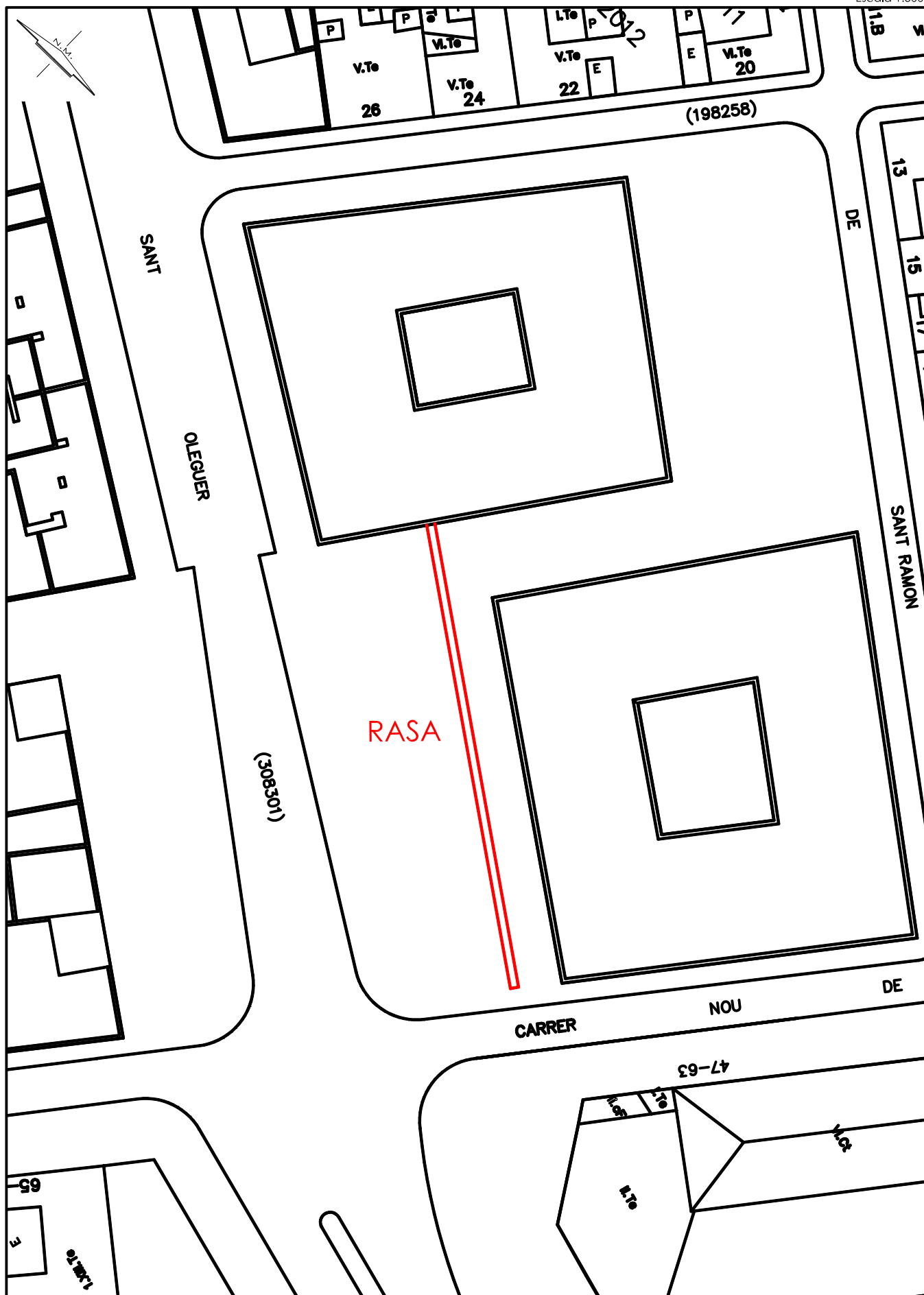
Escala 1:50.000

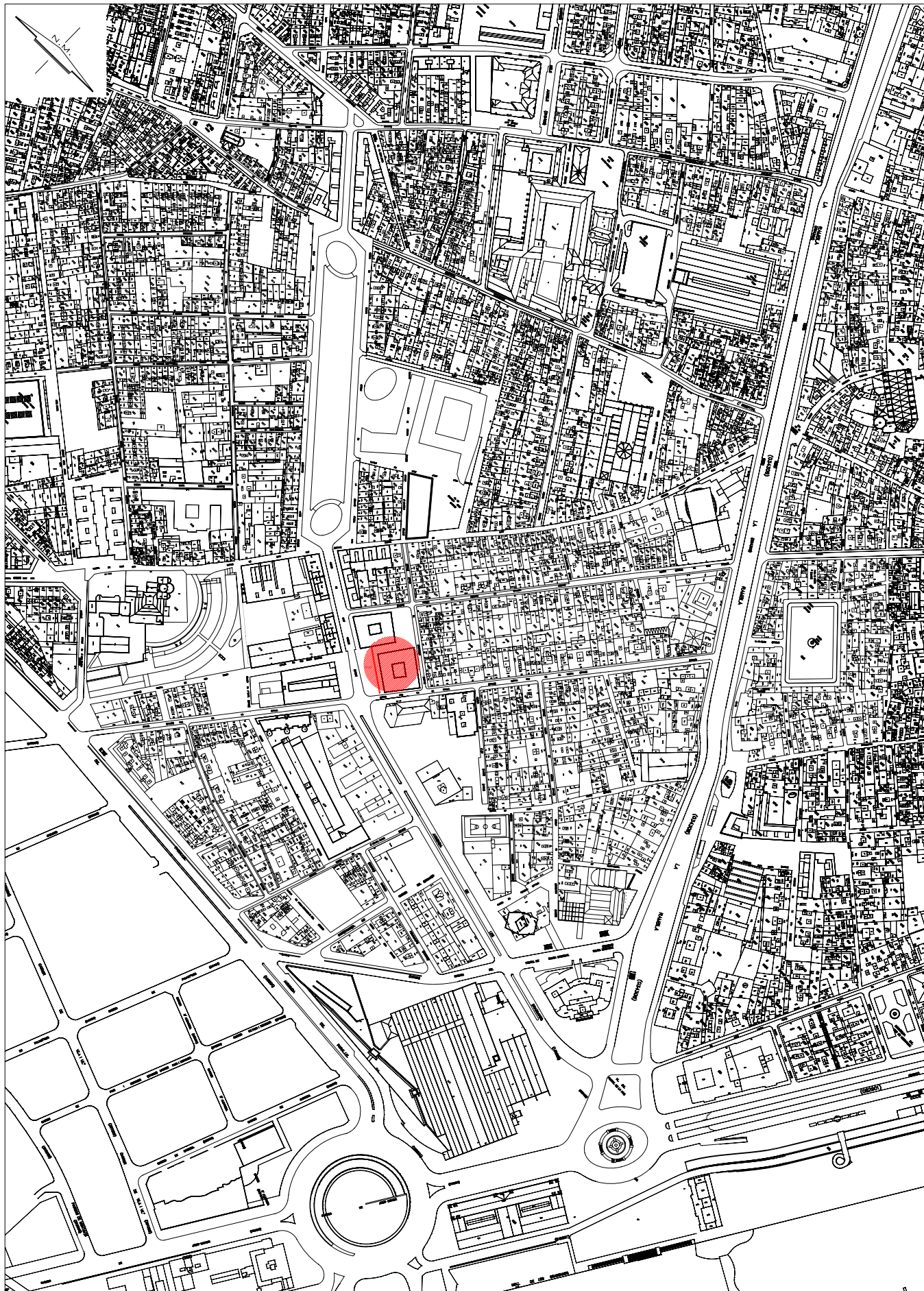
SITUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
C. SANT OLEGUER 13-17 · BARCELONA (CODI M.H.C.B. 031/06)

ANNEXOS

SITUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
C.SANT OLEGUER, 13-17 · BARCELONA (CODI M.H.C.B. 031/06)

SITUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

C.SANT OLEGUER, 13-17 · BARCELONA (CODI M.H.C.B. 031/06)